

ČAKAVŠTINA: OD RURALNOGA FENOMENA DO UMJETNE INTELIGENCIJE

Svaki je jezik podložan promjenama, a one mogu biti motivirane unutarjezičnim i/ili izvanjezičnim čimbenicima. Središnji pojam ovoga predavanja su *promjene* koje je čakavština kao autonomna, ali i kao subordinirana jezična zajednica prolazila ili prolazi.

Prikazat će se temeljne promjene u dijalekatskoj strukturi u povijesnom razvoju čakavštine te će se usporediti njena predmigracijska i posmigracijska karta, ne zanemarujući i recentne promjene u stratifikaciji.

Središnji će dio predavanja biti posvećen izvajezičnim čimbenicima koji su uvjetovali promjene u strukturi jezične zajednice i njenoj vitalnosti. Glavnina tih čimbenika uvjetovana je društvenim promjenama i najvećma je vodila prema postupnom smanjenju izvornih govornika pojedinih mjesnih govora pa čak i nestanku pojedinih govora. Taj će se proces promatrati kroz prizmu *teorije jezične vitalnosti* (Giles, Bourhis i Taylor 1977), koja svoj zamah doživljava tek posljednjih petnaestak godina i bavi se istraživanjem čimbenika koji utječu na snagu i sposobnost jezične zajednice da očuva svoj jezik. Prema Pauwelsu (2016) tri su skupine čimbenika koji utječu na očuvanost nekoga jezika: biografski (primjerice dob govornika, spol, bračni status, stupanj obrazovanja, govornikov stav o svom jeziku i dr.), značajke manjinske zajednice (brojnost zajednice, gustoća njihove te jezična i kulturološka sličnost s većinskom zajednicom), značajke većinske zajednice (većinske zajednice prema manjinskom jeziku i kulturi te postojanje zakona i propisa koji podržavaju jezičnu raznolikost i višejezičnost). U izlaganju ćemo se osvrnuti na najvažnije od njih.

S obzirom na prirodu ovoga skupa, posebna će se pozornost posvetiti uporabi čakavštine u novim medijima i društvenim mrežama te ulozi koju ti mediji mogu imati u promicanju i očuvanju čakavštine.

Ključne riječi: čakavština, jezične promjene, vitalnost jezične zajednice